

REYNAERTKRONIEK 2007

RIK VAN DAELE

31 01 07

Op 31 januari werd in Het Vosken op het Sint-Baafsplein te Gent tussen de schilderijen van Firmin de Vos *De felle met de rode baard* van jeugdauteur Henri van Daele voorgesteld, een nieuwe uitgave van het jeugdfonds van uitgeverij Manteau. Het betrof een herdruk van de in 1996 door uitgeverij Averbode/*Klassiekers*/Becht uitgegeven *Reinaart de vos*. Het is een magistraal boek geworden door de unieke platen van Klaas Verplancke en de fraaie vormgeving van Peer de Maeyer. Inleiders waren uitgeefster Els de Pooter, Rik van Daele, hoofdredacteur van *De Leeswolf – De Leeswelp* Jen de Groeve en Herr Seele. De tekst van Herr Seele werd gepubliceerd in *Tiecelijn*, 20, 2007, 3/4. Het boek ontving in oktober 2007 de Plantijn Moretusprijs voor het mooist verzorgde kinderboek. (Recensie in *Tiecelijn*, 20, 2007.)

31 01 07

Het gemeentebestuur van Sint-Laureins in het Meetjesland en de werkgroep Ondeugend Sente gaven begin 2007 een Reynaertbrochure voor de scholen uit. Hierdoor kon ook het jonge volkje genieten van de cultuurtoeristische Reynaertfietsroute in de gemeente langs tien Reynaertbeelden van Chris Ferket (9) en Jeannine Van Landschoot (1). In de brochure wordt het Reynaertverhaal zeer toegankelijk voorgesteld met grappige illustraties van Bert Cocquyt en eenvoudige teksten van Paul Wallaert. Het project kwam tot stand met Europese *Leader+*-middelen. Binnen dit project ter bevordering van de plattelandsontwikkeling werd eerder al door Sint-Laureins een fraaie fietsbrochure uitgegeven.

16 02 07

Op 16 februari nam Sint-Gillis-Waas het voorzitterschap van het Intergemeentelijk Project Het land van Reynaert van buurgemeente Stekene over. Schepen van Toerisme Marita Meul werd een jaar lang voorzitter. De plechtigheid in het gemeentehuis werd ondersteund door dorpsdichter en onderwijzer Paul Vereecken, die enkele nieuwe Reynaertliederen componeerde en ze met zijn leerlingen vertolkte. In het boeiende voorzittersjaar 2007 toonde de gemeente Sint-Gillis-Waas dat Reynaert

een prima hefboom is voor het lokaal cultuurbeleid met de inzet van scholen, verenigingen en individuele bewoners. Activiteiten waren onder andere de 'Zoektocht naar de schat van Reynaert', voorleesmomenten voor kinderen in het kader van de Jeugdboekenweek (3-18 maart), een tentoonstelling met Reynaert-ex libris, -tekeningen en -beeldhouwwerk van Dolf de Rudder en litho's van Urbain Marin (medio april). Tijdens *ReynART* werkten de jongeren en volwassenen van de Academie voor Schone Kunsten van Sint-Gillis-Waas aan Reynaertmuurschilderingen, -beeldhouwwerken en andere kunstwerken. De resultaten werden tentoongesteld in de vier deelgemeenten. Op 28 mei werd de *ReynART*route officieel ingereiden. De kunstwerken vormden ook de speerpunten tijdens een zomerfietszoektocht rond het Reynaertthema (21 juni tot 21 september). Op 1 september opende in galerie KUNST 22 de tentoonstelling *In het Land van Reynaert* met werk van 22 lokale kunstenaars, waaronder Dolf en Hugo de Rudder, Ernest van Huffel (fraaie keramiek) en Wim de Cock (houtsnedes). Op 10 oktober gaf Rik van Daele in de bibliotheek de lezing *Reynaert van A tot Z*, een verhaal dat aansloot bij het thema van de bibliotheekweek (*van A tot Z*). De bibliotheek pakte tevens uit met een gelegenheidstentoonstelling met Reynaertboeken uit de eigen collectie en de collectie van de openbare bibliotheek Gent én de verzameling van de Stekense oud-gemeentesecretaris Georges van Dooren, de schatbewaarder van het IGP Het Land van Reynaert. Op 17 november sprak Rik van Daele over het Reynaertverhaal voor de heemkring De Kluiuze.

24 02 07

Rudi Malfliet schreef na zijn academische carrière als professor in de fysica een licentieverhandeling over *Het conflict om Zeeland-bewester-Schelde en Rijks-Vlaanderen tussen Holland en Vlaanderen*. Hij was gastspreker tijdens de Herman Heyselezing 2007 te Stekene met een boeiend verhaal over *De wereld van Willem die Madocke maecte. Historische verkenningen rondom Boudelo, Gent en Hulst. 1200-1260*. Ruim 120 aanwezigen genoten nadien van een Reynaertbiertje. Herman Heyse (1937-1992) was de stichter van de heemkundige kring d'Euzie en medeoprichter en redacteur van *Tiecelijn*.

01 03 07

Erfgoedbibliotheken, een overlegplatform voor bewaarbibliotheken, organiseerde in 2007 het rondreizend tentoonstellingsproject *Het Dagelijks Boek, 17de-eeuwse lectuur anders bekeken*. De tentoonstelling opende in de Nottebohmzaal van de Stadsbibliotheek Antwerpen en was nadien te zien in de tentoonstellingszaal van de Leuvense Universiteitsbibliotheek (april), de Bibliotheca Wittrockiana te Brussel (mei), de

Provinciale Bibliotheek Limburg te Hasselt (juni), de Universiteitsbibliotheek Gent (zomer) en de Stedelijke Openbare Bibliotheek Brugge (september). Deskundigen selecteerden twaalf zeventiende-eeuwse boeken die berusten in Vlaamse erfgoedbibliotheken. Door hun onderwerp, de vaak bescheiden vormgeving en de (volks)taal waarin ze geschreven werden, bereikten ze een groot publiek en gaven ze het dagelijkse leven vorm: een almanak, een kookboek, een liedbundel, een tuinboek... en een volksboekje over Reynaert. Info: www.hetdagelijksboek.be.

04 03 07

De Nottebohmzaal is de parel aan de kroon van de Antwerpse Stadsbibliotheek, ondertussen omgedoopt tot de Hendrik Conscience Bibliotheek. In 2007 concentreerden de Nottebohmlezingen zich rond dieren. Een van de aanleidingen was een boekenschenking van de Antwerpse zoo aan de stadsbibliotheek Antwerpen. In *Dieren zijn precies als mensen* ging Rik van Daele in op de wisselwerking tussen mens en dier in het Reynaertverhaal.

17 03 07

Het leugenverhaal is de eerste gezamenlijke roman van het auteursduo en echtpaar Corine Kisling & Paul Verhuyck. Het boek, dat bij de Arbeiderspers verscheen, werd te Hulst voorgesteld. De werftekst spreekt van een spannend, humoristisch en soms ontroerend verhaal dat vanuit een onzekere toekomst terugblijkt op een twijfelachtig verleden. De omgeving van Hulst en Waasland vormen het decor van handeling. De publicatie van een artikel over Reynaert en de graal in een obscuur wetenschappelijk tijdschrift ligt aan de basis van de intrige. In het boek wordt een Tiecelijnartikel als bron vermeld. In het najaar ontvingen Kisling & Verhuyck de Zeeuwse Boekenprijs 2007. Het boek beleefde ondertussen al een derde druk.

23 03 07

De leerlingen van het laatste jaar ASO van het Sint-Jozefsslyceum in Knokke speelden op 23 en 24 maart in cultuurcentrum Scharpoord *Reynaert de vos*. De door regisseur Yves Dekimpe speciaal geschreven versie, leunde qua thema, taal en toon bij de stijl van L.P. Boon aan, zodat het allesbehalve een normaal, gangbaar 'schooltoneel' werd. Tijdens de vertoningen werden de vertolkers van Bruun, Tibeert en Isegrim letterlijk bont en blauw geslagen (tijdens de repetities werden zij nog gespaard), de verkrachting van Hersinde door Reynaert werd wel degelijk op de planken gezet (tot afschuw van de drie in de zaal aanwezige kloosterzusters, die daarna de schouwburg

verlieten – een priester bleef wél zitten...), de wolvenjongen werden bepiest en de ‘pape’ werd in zijn klokkenspel gegraaid. Dank zij het talent en het lef van de 47 spelers werd het spel tot een goed einde gebracht. [yD]

24 03 07

In de voortuin van de gemeentelijke basisschool Reynaerdijn in de Stationsstraat te Kemzeke (de N 403, die Sint-Niklaas met Hulst verbindt) plaatste het gemeentebestuur van Stekene als sluitstuk van het voorzitterschap 2006 van het Intergemeentelijk Project Het Land van Reynaert zes ‘Stekense Reinaertsilhouetten’ van kunstenaar Wim de Blende uit Sint-Gillis-Waas. De beelden, die Reynaertpersonages verbeelden, werden vervaardigd uit cortenstaal. Volkskunstgroep Reintje Vos luisterde de plechtigheid op.

06 04 07

In het paasweekend 2007 (6-9 april) was Reynaertbeeldhouwer Chris Ferket de eerste kunstenaar die met een eigen tentoonstelling in het in 2007 volledig gerenoveerde Atomium te Brussel tentoonstelde. In de expositie, die fraai stond opgesteld in één van de negen bollen, waren diverse Reynaertbeelden te bewonderen, net als boeiend filmmateriaal over deze beeldhouwer op wie de jaren geen vat lijken te hebben.

09 04 07

Naast ‘vestingstad’ en ‘cisterciënzers’ is ‘Reynaert’ een van de drie hoofdthema’s die het streekmuseum De Vier Ambachten te Hulst in de toekomst in de verf moeten zetten. In het museum vond in de zomer van 2007 (9 april tot 29 juni) de tijdelijke tentoonstelling *Reynaert* plaats. In twaalf vitrines werd de vossencollectie van Reynaertverzamelaar Phillippe Proost uit Deinze geëxposeerd met bijzondere aandacht voor vertalingen, kinderboeken en Reynaertcuriosa. In de begeleidende catalogus werd de *Reynaert* in het dialect van het land van Hulst gepubliceerd, bewerkt door George Sponselee in samenspraak met Ed Steyns. In 2007 werd op de eerste verdieping van het museum, het voormalig refugium van de abdij van Ten Duinen, ook een permanente Reynaertzaal ingericht.

13 04 07

Naar aanleiding van de Reynaerttentoonstelling met werk van Dolf de Rudder in Sint-Gillis-Waas (zie hierboven) werd in het weekend van 13 april 2007 als late 1 aprilgrap of als een echte vossenstreek een Reynaertbeeld van De Rudder ontvreemd uit de tuinen van rusthuis Het Hof in Sint-Niklaas. Bij de opening van de tentoonstelling bleek dat het gestolen beeld net op tijd in Sint-Gillis-Waas terug te zijn. De nepdiefstal haalde de voorpagina van alle regionale kranten, een artikel in *De Standaard* én zelfs een tussenkomst in de gemeenteraad van Sint-Niklaas.

20 05 07

In het Oost-Vlaamse Deinze ging in het hemelvaartweekend 2007 de vijfjaarlijkse Canteclaerstoet uit. Het beeldhouwerscollectief Artpro-Art van Chris Ferket (Veerle De Smet, Stef Orti, Joeri Stubbe, Marion Lievens, J. Pan, Antoon Mahieu, Jos Verbouwhede en Nand Huyghe) plaatste naar aanleiding van de stoet Reynaertkunst in de openbare ruimte en in diverse winkelatalages. Twintig beelden toverden de stad van Canteclaer om tot Reynaertstad. De delegatie uit de Duitse zusterstad van Deinze, Eschenbach, ontving een Canteclaerbeeld van Chris Ferket, gemaakt van een vulkanische kei en brons. Beelden van het collectief, waarbij monumentaal Reynaertwerk, staan nog steeds opgesteld in een openluchttentoonstelling in het recreatiedomein De Brielmeersen in het centrum van Deinze (vlakbij het Museum van Deinze en de Leiestreek).

26 05 07

Voor de zeventiende en laatste maal organiseerde de vzw Reynaertgenootschap in het pinksterweekend een literaire bustocht. Na diverse Reynaerttochten en zoektochten naar literair interessante plekken met betrekking tot Maerlant, Uilenspiegel, Gezelle, Streuvels, Boon, Timmermans en vele andere literaire coryfeeën, werd in 2007 richting Nederland gereden met als stopplaatsen het Museum Watersnood 1953 in Ouwkerk en de Zeeuwse stadjes Zierikzee (Schouwen-Duiveland) en Veere (Walcheren). Er werd voorgelezen uit het werk van onder andere Hans Warren, Jacob Cats, Johanna Cruyt en Charles de Coster. Gids Marcel Ryssen las ook proza en poëzie over de watersnood van 1953 voor.

28 05 07

Op pinkstermaandag kwam naar jaarlijkse gewoonte de Orde van de Vossenstaart samen voor een hofdag 'in eenen txinxen daghe' in kasteel Wissekerke te Bazel. Als nieuwe ridders werden dichter Peter Holvoet-Hanssen en de geriater Lucien de Cock 'om hun Reynaerdieën speels aanvaard in de Orde van de Vossenstaart'. Peter Holvoet-Hanssen schreef vossengedichten in zijn vier tot nu toe gepubliceerde bundels; Lucien de Cock was de stuwende kracht achter *Ast Fonteyne en Reinaert de Vos* (zie 23 10 07).

16 06 07

In 2007 beleefde het stripverhaal *Reynaert de vos* van illustrator Kris de Roover en auteur Marcel Ryssen een tweede druk. De eerste druk uit 1999 was al enkele jaren niet meer verkrijgbaar en de vraag bleef groot. Het boek van het Intergemeentelijk Project Het Land van Reynaert werd op 4000 exemplaren gedrukt. Er vond een dubbele presentatie/persconferentie plaats: in de voormiddag in Hulst en vervolgens enkele uren later in Sint-Gillis-Waas (in de met Reynaertkunstwerken opgesmukte cellen van het oud-vrederecht).

23 06 07

Charlie May en zijn collega-performers van Zuvuya reisden de voorbije maanden van Groningen tot Menen en van Leidschendam tot Beveren met de voorstelling *Reinaert de Vos gerapt*. Op zaterdagavond 23 juni rapte May zijn Reynaertbewerking tijdens het literaire festival Zomerzinnen in het mooie Drentse boerderijendorp Wezup, waar ook de bekende performers/auteurs Freek de Jonge en Mensje van Keulen op het podium stonden. Voor een volledig overzicht van de rapvoorstellingen van Charlie May verwijzen wij de geïnteresseerden naar www.zuvuya.nl.

29 08 07

In het Italiaanse Ventimiglia vond van 29 augustus tot 1 september het zeventiende colloquium van de Société Internationale Renardienne plaats onder het voorzitterschap van Tielcelijnredacteur Paul Wackers. Ook de oud-voorzitters Kenneth Varty (die 80 werd in 2007), Gabriel Biancotto en Naoyki Fukumoto waren aanwezig. Op het colloquium met als specifiek jaarthema 'zeedieren' werden gelukkig ook talrijke lezingen over de *matière renardienne* gehouden. Bezoeken aan Monaco en het bergdorp Dolceaqua en een slotbanket boden de deelnemers de nodige ontspanning tus-

sen de 42 lezingen door. Een uitvoerig verslag van het colloquium door Hans Rijns vindt de lezer elders in dit jaarboek.

07 09 07

Wim de Cock, die tien jaar lang een houtsnede maakte voor de omslag van *Tiecelijn*, exposeerde begin september in het Begijnhof van Lier zijn sobere, strakke en dynamische werken (beelden en houtsneden). Heiligen, pelgrims, poètes maudits en verschoppelingen, middeleeuwse literaire helden en werken (*Uilenspiegel*, *Reynaert*, *Canterbury Tales*, *Villon...*) passeerden de revue. Opmerkelijk waren de vele dodendansen, die op een zeer indringende manier werden uitgebeeld.

10 09 07

Een meer dan vier meter hoge vos van 1,3 ton heeft een rustplek gevonden in de tuin van het ocmw-woon- en zorgcentrum Wissekerke in Bazel. De vossenstaart is een rustbank waarop de bewoners en bezoekers kunnen verpozen. De felrode vos is volledig opgebouwd uit driehoekjes, die de drie deelgemeenten Kruibeke, Bazel en Rupelmonde symboliseren. Het beeld werd vervaardigd door de in Bazel wonende Nederlandse kunstenaar Cees Huisman.

15 09 07

In de neogotische zaal van het stadhuis van Sint-Niklaas vond de voorstelling plaats van *De gedrukte Nederlandse Reynaerttraditie. Een diplomatische en synoptische uitgave naar de bronnen vanaf 1479 tot 1700*, bezorgd door Tiecelijnmedewerker Hans Rijns. Het fraaie boek verscheen bij uitgeverij Verloren uit Hilversum. Rik van Daele verwelkomde namens het Reynaertgenootschap, schepen van Cultuur Lieve van Daele namens het stadsbestuur van Sint-Niklaas. Nadien volgden lezingen door Bart Besamusca (*Het project Hellinga II*), Paul Wackers (*De gedrukte Nederlandse Reynaerttraditie tot 1800*) en Hans Rijns (*Een diplomatische en synoptische editie*). Marcel Rysen sloot af met een Reynaertgedicht van Anton van Wilderode. Marc Moorthamer zorgde voor de muzikale intermezzi. De 50 busreizigers die vanuit Nederland waren meegerisd, werden voor aanvang van de academische zitting door Marcel Rysen aan het Reynaertbeeld van Albert Poels in het stadspark verwelkomd met een Reynaertfragment. (Recensie in *Tiecelijn*, 21, 2008.)

26 09 07

Het driemaandelijks tijdschrift *Tiecelijn* verscheen eind september 2007 voor de allerlaatste keer. Het slotnummer vormde een lijvig (224 pagina's) orgelpunt van twintig jaar hard labeur en gepassioneerd vrijwilligerswerk. Meer dan 30 mensen werkten aan het nummer 76 (jaargang 20, nummer 3/4) mee. Blikvanger was de speciaal voor de gelegenheid geschreven vossenpoëzie van Emma Crebolder, Norbert de Beule, Joris Denoo, Reine de Pelseener, Peter Holvoet-Hanssen, Frank Pollet, Erik Spinoy, Marc Tritsmans, Lies van Gasse en Lieve van Impe.

23 10 07

In de Torenzaal van het cultureel centrum van Lokeren werd *Ast Fonteyne en Reynaert de Vos* van Lucien de Cock, Rik van Daele, Hilaire Liebaut en Hugo Govaert voorgesteld. Deze coproductie van het Davidsfonds en het 'Ast Fonteyne Genootschap' is een bijzonder mooi uitgegeven en rijk gedocumenteerd en geïllustreerd boek over de vier Reynaertregies van woordkunstenaar en regisseur Ast Fonteyne in de colleges van Hoogstraten, Lokeren, Mechelen en Herentals. Het boek focust op het collegetoneel in Vlaanderen tijdens de jaren 1950 en 1960, op de Reynaertaccenten in de steden waar *Reynaert de Vos* van Paul de Mont werd opgevoerd, op het culturele leven in Lokeren (als casus) en op de *Reynaert* in de jaren 1950-1960 (o.a. op het inrijden van de Reynaerttroute met uniek fotomateriaal van Stijn Streuvels). (Recensie in *Tiecelijn*, 21, 2008.)

25 10 07

De Wase auteur en dichter Frank Pollet schreef met *RotVos!* een eigentijdse Reynaertbewerking. Daar waar het oorspronkelijke dierenverhaal het dierenrijk naar mensenmaat toont, is *RotVos!* zowat de omgekeerde variant. Want als kinderen gaan pesten, halen ze soms echt het beest in zichzelf boven. Het boek werd voorgesteld in de gemeentelijke basisschool Reynaerdijn te Kemzeke. Het boek verscheen bij uitgeverij Abimo (Recensie in *Tiecelijn*, 20, 2007.)

27 10 07

In de Standaard Boekhandel te Gent werd een Gentse dialectversie van de *Reynaert* voorgesteld, geschreven door Eddy Levis ter gelegenheid van de vijfentwintigste verjaardag van de Gentsche Sosseteit. Reynaert komt met deze publicatie eigenlijk een beetje thuis. Dat de Reynaertdichter banden met Gent had, staat buiten kijf.

Het boek wordt ingeleid door taalkundige professor Johan Taeldeman en bevat twee cd's met de voorgelezen tekst door Jacques Vanderstichel. (Recensie in *Tiecelijn*, 21, 2008.)

02 11 07

'Zoals een acteur liever in de huid kruipt van een slechterik dan in die van een heilige, beleeft een schrijver vaak net dat ietsje meer plezier om de meest vileine personages op papier te zetten'. Daarom gingen het Radio 1-programma Mezzo en de krant *De Standaard* ter gelegenheid van de boekenbeurs te Antwerpen op zoek naar 'De Snoodaard der Letteren', de meest tot de verbeelding sprekende slechterik uit de wereldliteratuur. Luisteraars en lezers konden stemmen op een van tien door een vakjury vooraf genomineerde schurken. 2.844 mensen brachten hun stem uit op 'the character you love to hate'. Na twee personages die hun vileine beroemdheid in grote mate danken aan een film (Hannibal Lecter, het personage van de Amerikaanse auteur Thomas Harris, bekend uit de film *The Silence of the Lambs* met Anthony Hopkins in een magistrale hoofdrol; en Jean Baptiste Genouille uit het eveneens verfilmde *Het parfum* van Patrick Süskind) eindigde Reynaert de vos op de derde plaats. De vos heeft in elk geval zijn middeleeuwse schurkenglans terug.

04 12 07

In het Oost-Vlaamse Zulte (Olsene) werd begin december een Reynaertbeeld van kunstenaar J. Pan (Jozef Pannecoucke uit Wortegem-Petegem) ingehuldigd in het kader van de samenwerking tussen de gemeente Olsene, de werkgroep AVS 20 jaar (AVS is de lokale televisiezender) en het kunstenaarscollectief Artpro-Art rond Chris Ferket. Het beeld *Reinaert en de Ganzen* is drie meter hoog, weegt twee ton en is vervaardigd uit witsteen.

13 12 07

In het kader van de viering van 50 jaar Verdrag van Rome, 15 jaar verdrag van Maastricht en 10 jaar Informatiepunt Europa Direct werd de gemeente Kruibeke door het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen gelauwerd als laureaat van de wedstrijd Europese Gemeente van Oost-Vlaanderen. De gemeente Kruibeke speelde in haar dossier het vossenthema uit (met in de voorbije jaren onder andere de verschepping van een Reynaertbank naar Münster in 2002, de ontvangst van de International Reynard Society in 2005, het internationale karakter van de Orde van de Vossenstaart). Kruibeke behaalde een gedeelde tweede prijs en kreeg naast de Europese eer een prijs van 1.500 euro.

14 12 07

De Vlaamse werkgroep Mediëvistiek organiseerde te Gent de studiedag *Mappae-mundi: de ordening van de middeleeuwse wereld*. In de sessie 'Achtergrond of artefact? Natuurlijke en maatschappelijke orde in literatuur en kunst' spraken Jan de Putter (Universiteit Leiden) over *De verontrustende wereld achter de Vlaamse einder. Literaire ruimte en Vlaams landschap in 'Van den vos Reynaerde'* en Rudi Malfliet (Universiteit Gent) over *'De kritische interpretatie van de middeleeuwse ordo in 'Van den vos Reynaerde'*.

14 12 07

Sint-Gillis-Waas nam half december afscheid van een knap voorzittersjaar van het IGP Het Land van Reynaert. Hoogtepunten van de avond waren de Reynaertvoordracht van Marcel Ryssen en de volledige uitvoering van de *Reynaert de Vos gerapt* van Charlie May. Tijdens de avond werd aangekondigd dat de gemeente een fraaie Reynaert in keramiek van Ernest van Huffel had aangekocht als blijvende herinnering aan het voorzitterschap. Tot slot werd het voorzittersbeeldje van dezelfde Ernest van Huffel (een Nobel in terracotta) overgedragen aan de nieuwe voorzitter 2008. Het was de Hulsterse wethouder Frank van Driessche die het voorzittersbeeldje uit de handen van schepen Marita Meul van Sint-Gillis-Waas in ontvangst mocht nemen. Tot slot van de avond nodigde burgemeester Remi Audenaert (op krukken – deerlijk toegetakeld door de dorpers?) de 100 aanwezigen uit om het glas te heffen op het succes van het Reynaertjaar 2007.